

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2005 m. gruodžio 13 d.*

Byloje C-78/03 P

dėl 2003 m. vasario 19 d. pateikto apeliacinio skundo pagal Teisingumo Teismo statuto 56 straipsnį

Europos Bendrijų Komisija, atstovaujama J. Flett ir V. Kreuschitz, nurodžiusi adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

apeliantė,

dalyvaujant kitoms proceso šalims:

Vokietijos Federacinei Respublikai, atstovaujamai M. Lumma,

pirmojoje instancijoje į bylą įstojusiai šaliai,

* Proceso kalba: vokiečių.

Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum e. V., įsteigtai Borken (Vokietija),
atstovaujamai profesoriaus M. Pechstein,

ieškovei pirmojoje instancijoje,

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas V. Skouris, kolegijų pirmininkai P. Jann,
C. W. A. Timmermans, A. Rosas, K. Schiemann ir J. Makarczyk, teisėjai
C. Gulmann (pranešėjas), A. La Pergola, J.-P. Puissochet, P. Kūris, E. Juhász,
E. Levits ir A. Ó Caoimh,

generalinis advokatas F. G. Jacobs,
kancleris R. Grass,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

susipažinęs su 2005 m. vasario 24 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

Šiuo apeliaciniu skundu Europos Bendrijų Komisija prašo panaikinti 2002 m. gruodžio 5 d. Europos Bendrijų Pirmosios instancijos teismo sprendimą *Aktionsge-*

meinschaft Recht und Eigentum prieš Komisiją (T-114/00, Rink. p. II-5121, toliau – ginčijamas teismo sprendimas), kuriuo šis teismas atmetė prieštaravimą dėl priimtino, kurį Komisija pateikė dėl *Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum e.V.* (teisių ir nuosavybės apsaugos asociacijos, toliau – ARE) ieškinio, kuriuo siekiama panaikinti 1999 m. gruodžio 22 d. Komisijos sprendimą dėl pritarimo valstybės pagalbai pagal EB sutarties 87 ir 88 straipsnių (buvusieji 92 ir 93 straipsniai) nuostatas (OL C 46, 2000, p. 2, toliau – ginčijamas Komisijos sprendimas), susijusį su žemės įsigijimo programa naujosiose Vokietijos žemėse.

Teisinis pagrindas

- 2 EB 87 straipsnio 1 dalis nustato:

„Išskyrus tuos atvejus, kai ši Sutartis nustato kitaip, valstybės narės arba iš jos valstybinių išteklių bet kokia forma suteikta pagalba, kuri, palaikydama tam tikras įmones arba tam tikrų prekių gamybą, iškraipo konkurenciją arba gali ją iškraipyti, yra nesuderinama su bendrąja rinka, kai ji daro įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai.“

- 3 EB 88 straipsnio 2 dalies pirmojoje pastraipoje numatyta:

„Jei, paprašiusi suinteresuotąsias šalis pateikti savo pastabas, Komisija nustato, jog tam tikra valstybės ar iš jos išteklių teikiama pagalba yra pagal 87 straipsnį nesuderinama su bendrąja rinka arba kad tokia pagalba netinkamai naudojama, ji priima sprendimą, reikalaujantį, kad atitinkama valstybė narė per Komisijos nustatytą laiką tokią pagalbą panaikintų ar pakeistų.“

4 EB 88 straipsnio 3 dalis numato:

„Apie visus ketinimus suteikti ar pakeisti pagalbą Komisija turi būti laiku informuojama, kad ji galėtų pateikti savo pastabas. Jei Komisija mano, kad tokie ketinimai pagal 87 straipsnį yra nesuderinami su bendrąja rinka, ji nedelsdama pradeda 2 dalyje nustatytą procedūrą. Atitinkama valstybė narė savo pasiūlytų priemonių neįgyvendina tol, kol nepriimamas galutinis sprendimas.“

Pagrindinės bylos aplinkybės

- 5 ARE yra asociacija, vienijanti su nuosavybės žemės ūkio ir miškininkystės sektoriuose problemomis susijusių asmenų, ištremtų ir ekspropriaciją, turtinę žalą pramonės, amatų, prekybos sektoriuose patyrusių asmenų, taip pat mažų ir vidutinių įmonių, turėjusių buveines buvusioje sovietų okupacinėje zonoje ar buvusioje Vokietijos Demokratinėje Respublikoje, organizacijas.
- 6 Po Vokietijos suvienijimo 1990 m. Vokietijos Demokratinė Respublika perdavė Vokietijos Federacinei Respublikai apytiksliai 1,8 milijono hektarų žemės ūkio ir miškų paskirties žemės.
- 7 Pagal Kompensacijų įstatymą (*Ausgleichsleistungsgesetz*), kuris yra Žalos atlyginimo ir kompensavimo įstatymo (*Entschädigungs- und Ausgleichsleistungsgesetz*, toliau – EALG) 2 straipsnis ir kuris įsigaliojo 1994 m. gruodžio 1 d., Vokietijos Demokratinėje Respublikoje esančią ir *Treuhandanstalt* – viešosios teisės subjektui,

atsakingam už senųjų buvusios Vokietijos Demokratinės Respublikos įmonių restruktūrizavimą – priklausančią žemės ūkio paskirties žemę įvairių kategorijų asmenys galėjo įsigyti pigiau negu už pusę jos realios rinkos vertės. Pirmiausia šiai kategorijai priklauso, su sąlyga, kad jie joje gyveno 1990 m. spalio 3 d. ir 1996 m. spalio 1 d. buvo sudarę ilgalaikes žemės, anksčiau priklausiusios valstybei ir kurios privatizavimą turėjo organizuoti *Treuhandanstalt*, nuomos sutartis, ūkio nuomos sutartis sudarę asmenys, buvusių žemės ūkio kooperatyvų teisių perėmėjai, iš naujo įsikūrę asmenys, kurių turtas buvo nusavintas 1945–1949 m. arba Vokietijos Demokratinės Respublikos egzistavimo laikotarpiu ir kurie nuo to laiko vėl dirba žemę, taip pat ūkininkai, apibūdinami kaip naujai įsikūrę asmenys, anksčiau neturėję žemės nuosavybės naujosiose Vokietijos žemėse. Po to šiai kategorijai priklauso ankstesni savininkai, kurių turtas buvo nusavintas iki 1949 m., nepasinaudoję nuosavybės teisių atkūrimu ir neatnaujinę ten žemės ūkio veiklos. Pastarieji gali įsigyti tik tą žemę, kurios nėra įsigiję pirmenybę turintys asmenys.

- 8 Šis įstatymas taip pat numatė galimybę pirmumo teise įsigyti miškų paskirties žemę ir teisiškai apibrėžė tokių asmenų kategorijas.
- 9 Gavusi Vokietijos ir kitų valstybių narių piliečių skundus, susijusius su šia žemės įsigijimo programa, 1998 m. kovo 18 d. Komisija pradėjo formalią tyrimo procedūrą pagal EB sutarties 93 straipsnio 2 dalį (dabar – EB 88 straipsnio 2 dalis) (OL C 215, 1998, p. 7).
- 10 1999 m. sausio 20 d. sprendimu 1999/268/CE dėl žemės įsigijimo pagal Kompensacijų įstatymą (OL L 107, p. 21, toliau – 1999 m. sausio 20 d. sprendimas), priimtu užbaigus formalią tyrimo procedūrą, Komisija pripažino, kad ši žemės įsigijimo programa yra nesuderinama su bendrąja rinka, kadangi pagal ją teikiama pagalba susieta su gyvenamosios vietos 1990 m. spalio 3 d. sąlyga ir viršija

maksimalų pagalbos žemės ūkio paskirties žemei įsigyti intensyvumą, kadangi vietovėse, kurios nėra mažiau palankios ūkininkauti 1997 m. gegužės 20 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 950/97 dėl žemės ūkio struktūrų veiksmingumo didinimo (OL L 142, p. 1) prasme, jis yra 35%. Dėl Kompensacijų įstatyme įtvirtintos gyvenamosios vietos 1990 m. spalio 3 d. sąlygos Komisija konstatavo:

„<...> įstatymas sudaro palankesnes sąlygas naujų žemių fiziniams ir juridiniams asmenims, palyginti su tais, kurie neturi buveinės ar negyvena Vokietijoje, ir todėl pažeidžia (EB 43–48) straipsniuose įtvirtintą diskriminacijos draudimą.

Nors visi Bendrijos piliečiai *de jure* galėjo įrodyti, jog jų pagrindinė gyvenamoji vieta 1990 m. spalio 3 d. buvo (buvusios Vokietijos Demokratinės Respublikos) teritorijoje, šią sąlygą *de facto* atitiko beveik vien Vokietijos piliečiai, kurių ankstesnė gyvenamoji vieta buvo būtent naujosiose Vokietijos žemėse.

Todėl dėl šios sąlygos eliminuojami asmenys, neatitinkantys kriterijaus, pagal kurį (pagrindinė) gyvenamoji vieta turi būti (buvusios Vokietijos Demokratinės Respublikos) teritorijoje.

<...>

Lemiantis „gyvenamosios vietos 1990 m. spalio 3 d.“ kriterijus gali būti pateisinamas tik tuo atveju, jei jis kartu yra ir būtinas, ir tinkamas įstatymų leidėjo siekiamam tikslui įgyvendinti.

<...>

Tikslas buvo <...> suteikti suinteresuotiesiems asmenims ar jų šeimoms, dešimtmečiais gyvenusiems ir dirbusiems (Vokietijos Demokratinėje Respublikoje), galimybę pasinaudoti programa.

<...>

Tačiau siekiant šio tikslo nebuvo būtina nustatyti referencinės gyvenamosios vietos datos, t. y. 1990 m. spalio 3 d. Iš tiesų tokiems naujai įsikūrusiems asmenims arba juridiniams asmenims pagal Kompensacijų įstatymo 3 straipsnio 1 dalį buvo suteikta teisė dalyvauti žemės įsigijimo programoje, jeigu jie 1996 m. spalio 1 d. buvo sudarę žemės, kuri anksčiau buvo valstybės nuosavybė ir kurią turėjo privatizuoti *Treuhandanstalt*, ilgalaikės nuomos sutartis.

Šios tyrimo procedūros metu suinteresuotieji asmenys aiškiai buvo atkreipę Komisijos dėmesį į tai, kad didžioji dalis ilgalaikės nuomos sutarčių buvo sudaryta su Rytų vokiečiais <...>

Iš viso to išplaukia, kad, nenustačius referencinės datos, t. y. 1990 m. spalio 3 d., įstatymų leidėjo nustatyto tikslo (t. y. Rytų vokiečių dalyvavimo žemės įsigijimo programoje) įgyvendinimui (net jeigu yra pripažįstamas šio tikslo teisėtumas) grėsmė praktiškai nebūtų iškilusi.“

- 11 1999 m. sausio 20 d. Sprendimo 2 ir 3 straipsniais Komisija Vokietijos Federacinei Respublikai nurodė susigrąžinti jau suteiktą pagalbą, pripažintą nesuderinama su bendrąja rinka, ir pagal šią programą nebeteikti jokios naujos pagalbos.

12 Šio sprendimo rezoliucinėje dalyje nurodyta:

„1 straipsnis

Kompensacijų įstatymo 3 straipsnyje nurodyta žemės įsigijimo programa nenumato pagalbos, kadangi jos nuostatose kalbama tik apie kompensacijas už ekspropriaciją arba į ją panašius veiksmus (kuriuos vykdė valdžia), o suteiktos išmokos atitinka šiais veiksmais padarytus finansinius nuostolius arba yra mažesnės už juos.

2 straipsnis

Pagalba yra suderinama su bendrąja rinka tiek, kiek ji yra nesusieta su gyvenamosios vietos 1990 m. spalio 3 d. sąlyga ir neviršija reglamente Nr. 950/97 <...> nustatyto maksimalaus pagalbos žemės ūkio paskirties žemei įsigyti vietovėse, kurios nėra mažiau palankios ūkininkauti, intensyvumo, t. y. 35 %.

Su gyvenamosios vietos 1990 m. spalio 3 d. sąlyga susijusi pagalba ir pagalba, viršijanti reglamente Nr. 950/97 <...> nustatytą maksimalų pagalbos žemės ūkio paskirties žemei įsigyti vietovėse, kurios nėra mažiau palankios ūkininkauti, intensyvumą, t. y. 35 %, yra nesuderinama su bendrąja rinka.

Vokietija turi nutraukti šios pagalbos teikimą ir negali jos teikti ateityje.

3 straipsnis

Vokietija per du mėnesius susigrąžina su bendrąja rinka nesuderinamą pagalbą, kurią ji suteikė pagal 2 straipsnio antrą sakinį. Susigrąžinama pagal Vokietijos teisės nuostatas ir procedūras, įskaitant nuo suteikimo dienos priskaičiuotas palūkanas, remiantis referenciniu dydžiu, į kurį atsižvelgiama vertinant regioninės pagalbos sistemas.

<...>

- 13 Po to, kai buvo priimtas 1999 m. sausio 20 d. sprendimas, Vokietijos įstatymų leidėjas parengė Nuosavybės teisių atkūrimo įstatymą papildančio įstatymo projektą (*Vermögensrechtsergänzungsgesetz*), kuriuo siūloma panaikinti ir pakeisti tam tikras žemės įsigijimo programos taisykles. Iš šio projekto, be kita ko, išplaukia, kad gyvenamosios vietos 1990 m. spalio 3 d. reikalavimas panaikinamas ir kad nustatomas maksimalus 35 % paramos dydis (žemės pirkimo kaina buvo nustatyta iš realios vertės atėmus 35 %). Pagrindinis žemės įsigijimo mažesne kaina reikalavimas nuo šiol būtų ilgalaikės nuomos sutarties turėjimas.
- 14 Apie šį naują įstatymo projektą buvo pranešta Komisijai, kuri ginčijamu sprendimu jam pritarė, nepradėdama EB 88 straipsnio 2 dalyje numatytos tyrimo procedūros. To sprendimo 123 punkte Komisija pažymi:

„Atsižvelgdama į Vokietijos valdžios institucijų suteiktas garantijas, Komisija aiškiai konstatavo, jog yra pakankamai žemės tam, kad būtų pašalinta bet kokia diskriminacija nenutraukiant pagal (pirminę) EALG (redakciją) sudarytų sutarčių.

Jei naujajame teisės akte vis dar išliko elementų, kurie, taikant kitais atžvilgiais vienodus kriterijus, suteiktų pranašumą Rytų vokiečiams, tokį pranašumą apima tikslas restruktūrizuoti žemės ūkį naujosiose Vokietijos žemėse, tuo pačiu metu užtikrinant, kad suinteresuotieji asmenys arba jų šeimos, dešimtmečius gyvenę ir dirbę Vokietijos Demokratinėje Respublikoje, taip pat galėtų pasinaudoti šiuo teisės aktu. Savo 1999 m. sausio 20 d. Sprendime Komisija pripažino šio tikslo teisėtumą ir jo neginčijo.“

- 15 Tokiais teiginiais Komisija atmetė iš kelių suinteresuotųjų asmenų po 1999 m. sausio 20 d. Sprendimo priėmimo gautą kritiką, kad net nesant gyvenamosios vietos 1990 m. spalio 3 d. reikalavimo, žemės įsigijimo programa vis tiek yra diskriminacinė dėl reikalavimo turėti ilgalaikės nuomos sutartį, dėl kurio gyvenamosios vietos kriterijus išlieka, o galimų įsigyti žemės sklypų skaičius yra nepakankamas.
- 16 Ginčijamu Komisijos sprendimu pritarus žemės įsigijimo programai, Vokietijos įstatymų leidėjas priėmė Nuosavybės teisių atkūrimo įstatymą papildantį įstatymą.

Procesas Pirmosios instancijos teisme ir ginčijamas teismo sprendimas

- 17 2000 m. gegužės 2 d. Pirmosios instancijos teismo kanceliarijoje gautu pareiškimu ARE pareiškė ieškinį dėl ginčijamo Komisijos sprendimo panaikinimo.

- 18 Atskiru 2000 m. birželio 20 d. Pirmosios instancijos teismo kanceliarijoje gautu dokumentu Komisija pateikė prieštaravimą dėl priimtino, pagrįstą tuo, kad, pirma, ginčijamas Komisijos sprendimas nėra tiesiogiai ir konkrečiai susijęs su ARE ir, antra, kad ARE piktnaudžiavo savo procesinėmis teisėmis.
- 19 2000 m. lapkričio 9 d. nutartimi Pirmosios instancijos teismo ketvirtosios išplėstinės kolegijos pirmininkas patenkino Vokietijos Federacinės Respublikos prašymą leisti įstoti į bylą Komisijos reikalavimams paremti.
- 20 Ginčijamu sprendimu Pirmosios instancijos teismas atmetė Komisijos pateiktą prieštaravimą dėl ieškinio priimtino.
- 21 Ginčijamo sprendimo 45 punkte Pirmosios instancijos teismas primena, kad ginčijamas Komisijos sprendimas buvo priimtas remiantis EB 88 straipsnio 3 dalimi Komisijai nepradėjus šio straipsnio 2 dalyje numatytos formalios tyrimo procedūros. Be to, Pirmosios instancijos teismas pabrėžia, kad ginčijamas Komisijos sprendimas turės būti laikomas tiesiogiai ir konkrečiai susijusiu su ARE, jei, pirmiausia, ARE ieškiniu siekiama apsaugoti EB 88 straipsnio 2 dalyje numatytas procesines teises ir, antra, jei paaiškėtų, kad ji turi suinteresuotojo asmens požymių tos nuostatos prasme.
- 22 Ginčijamo teismo sprendimo 47 punkte Pirmosios instancijos teismas pažymi, kad „ieškovė aiškiai nekaltino Komisijos dėl pareigos pradėti (formalią tyrimo) procedūrą pagal EB 88 straipsnio 2 dalį pažeidimo, kuris būtų sutrukdęs įgyvendinti šioje nuostatoje numatytas procesines teises. Vis dėlto pagrindžiant šį ieškinį pateikti panaikinimo pagrindai, ypač pagrįsti bet kokios diskriminacijos dėl pilietybės draudimu, turi būti aiškinami kaip verčiantys konstatuoti rimtų sunkumų, kylančių

dėl ginčijamų priemonių suderinamumo su bendrąja rinka, buvimą, t. y. sunkumų, kurie įpareigoję Komisiją pradėti formalią (tyrimo) procedūrą“.

- 23 Pirmosios instancijos teismas šiuo atžvilgiu ginčijamo sprendimo 49 punkte daro išvadą, kad „todėl ieškinys turi būti aiškinamas kaip kaltinantis Komisiją, jog ši, nepaisydama rimtų sunkumų vertinant šios pagalbos suderinamumą su bendrąja rinka, nepradėjo EB 88 straipsnio 2 dalyje numatytos formalios (tyrimo) procedūros, ir galiausiai kaip siekiantis užtikrinti šia dalimi suteiktas procesines teises“.
- 24 Kai dėl klausimo, kuriuo siekiama išsiaiškinti, ar ARE gali būti suinteresuotuoju asmeniu EB 88 straipsnio 2 dalies prasme, Pirmosios instancijos teismas ginčijamo teismo sprendimo 52 punkte nurodo, kad „kadangi ieškovė yra asociacija, pirmiausiai reikia nustatyti, ar jos nariai gali būti suinteresuotaisiais asmenimis EB 88 straipsnio 2 dalies prasme. Iš tiesų asociacija, įsteigta ginti kolektyvinius teisės subjektų grupės interesus, EB 230 straipsnio ketvirtosios pastraipos prasme negali būti laikoma konkrečiai susijusia su šios kategorijos bendrus interesus paveikiančiu teisės aktu, ir todėl neturi teisės savo narių vardu pareikšti ieškinio dėl panaikinimo, kurio šie negali pateikti individualiai, išskyrus tokias ypatingas aplinkybes kaip vaidmuo, kurį asociacija galėjo suvaidinti (formalios tyrimo) procedūros metu, jeigu ji būtų pasibaigusi to akto priėmimu (žr. 65 ir paskesnius punktus) (1962 m. gruodžio 14 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Fédération nationale de la boucherie en gros et du commerce en gros des viandes ir kt. prieš Tarybą*, 19/62–22/62, Rink. p. 943 ir 1998 m. balandžio 2 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Greenpeace Council ir kt. prieš Komisiją*, C-321/95 P, Rink. p. I-1651, 14 ir 29 punktai; 1997 m. gruodžio 18 d. Teisingumo Teismo nutarties *Sveriges Betodlars ir Henrikson prieš Komisiją*, C-409/96 P, Rink. p. I-7531, 45 punktą; (2001 m. kovo 21 d. Pirmosios instancijos teismo) sprendimo *Hamburger Hafen- und Lagerhaus ir kt. prieš Komisiją*, (T-69/96, Rink. p. II-1037), 49 punktą).“
- 25 Ginčijamo teismo sprendimo 63 punkte Pirmosios instancijos teismas konstatuoja, kad ARE „turi būti laikoma galinčia pareikšti šį ieškinį dėl panaikinimo (savo narių), kurie, kaip suinteresuotieji asmenys EB 88 straipsnio 2 dalies prasme, būtų galėję tai padaryti individualiai, vardu“.

26 Ginčijamo teismo sprendimo 65–70 punktai suformuluoti taip:

„65 Be to, konstatuotina, kad (ginčijamas) sprendimas gali būti laikomas konkrečiai susijusiu su ieškove, be kita ko, dėl to, kad ji yra asmeniškai suinteresuota pareikšti ieškinį, kadangi šis sprendimas turėjo įtakos jos kaip derybininkės pozicijai (žr. 1988 m. vasario 2 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Van der Kooy ir kt. prieš Komisiją*, 67/85, 68/85 ir 70/85, Rink. p. 219, 19–25 punktus ir 1993 m. kovo 24 d. Teisingumo Teismo sprendimo *CIRFS ir kt. prieš Komisiją*, C-313/90, Rink. p. I-1125, 29 ir 30 punktus; (1996 m. gruodžio 12 d.) Pirmosios instancijos teismo sprendimo *AIUFFASS ir AKT prieš Komisiją*, (T-380/94, Rink. p. II-2169), 50 punktą ir 2000 m. rugsėjo 29 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *CETM prieš Komisiją*, T-55/99, Rink. p. II-3207, 23 punktą).

66 Iš tikrųjų atsakovė aktyviai dalyvavo formalioje tyrimo procedūroje, kurią užbaigus buvo priimtas 1990 m. sausio 20 d. sprendimas, ir su jo įgyvendinimu susijusiose neformaliose diskusijose, ir tai darė aktyviai ir kompleksiskai bei remdamasi moksliniais vertinimais. Komisija pati pripažino, kad ieškovė darė įtaką sprendimo priėmimo procesui ir kad ji buvo naudingas informacijos šaltinis.

67 Todėl ieškovei, kaip konkrečiai susijusiai sprendimo 65 punkte nurodytos teismų praktikos prasme, turėjo būti leista pareikšti ieškinį dėl šių formalią procedūrą užbaigiančio sprendimo panaikinimo, jeigu toks sprendimas būtų buvęs nepalankus ieškovės atstovautiems interesams.

68 Tačiau, kaip Komisija patvirtino posėdžio metu, (ginčijamas) Komisijos sprendimas „išimtinai ir tiesiogiai yra susijęs su jau anksčiau priimto Komisijos sprendimo (t. y. 1999 m. sausio 20 d. Sprendimo) įgyvendinimu“. Taigi (ginčijamas) Komisijos sprendimas yra tiesiogiai susijęs su 1999 m. sausio 20 d. Komisijos sprendimu.

69 Todėl atsižvelgiant į šių dviejų Komisijos sprendimų ryšį ir svarbų diskusijų partnerio vaidmenį, kurį ieškovė vaidino formalioje procedūroje, kurią užbaigus priimtas 1999 m. sausio 20 d. sprendimas, ieškovės individualizavimas to Komisijos sprendimo atžvilgiu turi būti išplečiamas ir (ginčijamo) Komisijos sprendimo atžvilgiu, net jei ieškovė nebuvo įtraukta į Komisijos vykdytą tyrimą, kurį užbaigus buvo priimtas pastarasis sprendimas. Šios išvados nepaneigia ir tai, kad nagrinėjamu atveju 1999 m. sausio 20 d. sprendimas iš principo nebuvo priešingas ieškovės ginamiems interesams.

70 Iš viso to, kas pasakyta, išplaukia, kad šis teisės aktas yra tiesiogiai susijęs su ieškove 42 punkte nurodytos teismų praktikos prasme.“

Procesas Teisingumo Teisme ir šalių reikalavimai

27 Savo apeliaciniame skunde Komisija Teisingumo Teismo prašo:

- panaikinti ginčijamą Pirmosios instancijos teismo sprendimą,
- priimti galutinį sprendimą dėl bylos esmės ir atmesti ARE pareikštą ieškinį kaip nepriimtina, kadangi ginčijamas Komisijos sprendimas nėra tiesiogiai susijęs su ARE EB 230 straipsnio ketvirtosios pastraipos prasme, arba
- gražinti bylą nagrinėti Pirmosios instancijos teismui, kiek tai susiję su priimtimumo klausimu, ir

— priteisti iš ARE bylinėjimosi abiejose instancijose išlaidas.

28 ARE Teisingumo Teismo prašo:

— atmesti visą apeliacinį skundą ir

— priteisti iš Komisijos bylinėjimosi apeliacinėje instancijoje išlaidas.

29 2003 m. gegužės 21 d. Teisingumo Teismo kanceliarijoje įregistruotame paaiškinime Vokietijos Federacinė Respublika Teisingumo Teismą informavo neturinti kitų pastabų, išskyrus Komisijos nurodytas apeliaciniame skunde, ir atsisakanti pateikti atskirą įstojimo į bylą paaiškinimą.

Dėl prašymo panaikinti ginčijamą teismo sprendimą

30 Savo apeliaciniam skundai pagrįsti Komisija pateikia septynis apeliacijos pagrindus, paremtus tuo, kad Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidų:

— nusprendamas, kad, nepaisant savo bendro pobūdžio, ginčijamas sprendimas yra konkrečiai susijęs su ARE ir daro jai ar tam tikriems jos nariams poveikį dėl tam tikrų jiems būdingų požymių ar dėl faktinės situacijos, juos išskiriančios iš visų kitų asmenų,

- pagrįsdamas savo išvadas dėl būtinos konkrečios sąsajos sąlygos tuo, kad konkurencijos santykiams pagrįstas individualizavimo kriterijus skiriasi priklausomai nuo to, ar sprendimai priimami pagal EB 88 straipsnio 2 dalį ar pagal to straipsnio 3 dalį, dėl ko, sprendžiant priimtinumą klausimą, taikomi skirtingi kriterijai,

- taikydamas konkurencijos santykių kriterijų, pagal kurį turi būti daromas neigiamas poveikis konkurencinei ARE padėčiai ir kuris yra kitoks bei ne toks griežtas, kokį nustatė Teisingumo Teismas — kad neigiamas poveikis konkurencinei padėčiai turi būti reikšmingas,

- pridėdamas teisinį pagrindą, kurio nebuvo ieškinyje, savo paties iniciatyva ir neišklausęs Komisijos, pirmojoje instancijoje į bylą įstojusios šalies arba ARE,

- nustatydamas, kad buvo paveiktos ARE kaip derybininkės pozicijos, ir kad todėl ginčijamas Komisijos sprendimas turi būti laikomas konkrečiai su ja susijusiu,

- pakankamai aiškiai nenurodydamas pagrindų, kuriais grindžiamas ginčijamas teismo sprendimas, ir

- prieštaringai nusprenddamas, kad, viena vertus, vykdydama procedūras pagal pagalbą reglamentuojančius teisės aktus, Komisija neišklausė ARE ir, antra vertus, ji buvo išklaudyta, kad dėl to net įgijo derybų dalyvio statusą.

Ižanginės pastabos

- 31 Prieš pradėdant nagrinėti pagrindžiant apeliacinį skundą nurodytus teisinius pagrindus reikėtų priminti svarbias taisykles, susijusias su kito subjekto nei Komisijos sprendime valstybės pagalbos srityje nurodyta valstybė narė teise apskusti šį sprendimą.
- 32 Remiantis EB 230 straipsnio ketvirtąja pastraipa, fizinis ar juridinis asmuo gali pateikti ieškinį dėl kitam asmeniui skirto sprendimo, tik jei šis sprendimas yra tiesiogiai ir konkrečiai su juo susijęs.
- 33 Pagal nusistovėjusią teismo praktiką kiti subjektai, kuriems sprendimas nėra skirtas, gali remtis tuo, kad sprendimas yra konkrečiai su jais susijęs tik tuomet, jei šis sprendimas juos paveikia dėl jų ypatingų požymių arba faktinių aplinkybių, kurios juos išskiria iš kitų asmenų, ir todėl juos individualizuoja taip pat kaip ir asmenį, kuriam šis sprendimas yra skirtas (žr., be kita ko, 1963 m. liepos 15 d. Sprendimą *Plaumann prieš Komisiją*, 25/62, Rink. p. 197, 223; 1993 m. gegužės 19 d. Sprendimo *Cook prieš Komisiją*, C-198/91, Rink. p. I-2487, 20 punktą 2004 m. balandžio 29 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Italija prieš Komisiją*, C-298/00 P, Rink. p. I-4087, 36 punktą).
- 34 Kalbant apie Komisijos sprendimą valstybės pagalbos srityje, primintina, kad vykdant EB 88 straipsnyje įtvirtintą valstybės pagalbos kontrolės procedūrą turi būti išskirta, pirma, šio straipsnio 3 dalyje numatyta pirminė pranešimo apie pagalbą patikrinimo fazė, kurios tikslas yra tik leisti Komisijai susidaryti preliminarią nuomonę apie dalinį ar visišką nagrinėjamos pagalbos suderinamumą su bendrąja rinka, ir, antra, tyrimo fazė, numatyta to paties straipsnio 2 dalyje. Tik šios

procedūros, skirtos sudaryti Komisijai galimybę gauti išsamią informaciją apie bylos duomenų visumą, metu EB sutartis numato Komisijos pareigą pareikalauti suinteresuotųjų asmenų pateikti savo pastabas (nurodyto sprendimo *Cook prieš Komisiją* 22 punktas; 1993 m. birželio 15 d. Sprendimo *Matra prieš Komisiją*, C-225/91, Rink. p. I-3203, 16 punktas ir 1998 m. balandžio 2 d. Sprendimo *Komisija prieš Sytraval ir Brink's France*, C-367/95 P, Rink. p. I-1719, 38 punktas).

- 35 Kai, nepradėdama EB 88 straipsnio 2 dalyje numatytos formalios tyrimo procedūros, Komisija sprendimu, priimtu remiantis šio straipsnio 3 dalimi, konstatuoja, kad pagalba yra suderinama su bendrąja rinka, asmenys, kurie turi šias procesines garantijas, gali jomis pasinaudoti tik tuomet, jei jie turi galimybę šį sprendimą užginčyti Bendrijos teisme (nurodyto sprendimo *Cook prieš Komisiją* 23 punktas; sprendimo *Matra prieš Komisiją* 17 punktas ir sprendimo *Komisija prieš Sytraval ir Brink's France* 40 punktas). Dėl šių motyvų teismas pripažįsta priimtiniu suinteresuotojo asmens EB 88 straipsnio 2 dalies prasme pareikštą ieškinį dėl tokio sprendimo panaikinimo, kai asmuo pareikšdamas ieškinį siekia apginti savo procesines teises, kurias jis grindžia ta nuostata (nurodyto sprendimo *Cook prieš Komisiją* 23–26 punktai ir nurodyto sprendimo *Matra prieš Komisiją* 17–20 punktai).
- 36 Todėl suinteresuotieji asmenys EB 88 straipsnio 2 dalies prasme, galintys pagal EB 230 straipsnio ketvirtąją pastraipą pareikšti ieškinį dėl panaikinimo, yra asmenys, įmonės arba asociacijos, kurių interesams pagalbos suteikimu galbūt daroma įtaka, t. y. ypač su šios pagalbos gavėju konkuruojančios įmonės ir profesinės organizacijos (žr., be kita ko, nurodyto sprendimo *Komisija prieš Sytraval ir Brink's France* 41 punktą).
- 37 Priešingai, jeigu ieškovas ginčija paties pagalbą vertinančio sprendimo pagrįstumą, vien tik tos aplinkybės, kad jis gali būti laikomas suinteresuotuju asmeniu EB 88 straipsnio 2 dalies prasme, nepakanka, kad ieškinys būtų pripažintas priimtiniu. Taigi jis turi įrodyti turįs ypatingą statusą nurodyto sprendimo *Plaumann prieš Komisiją* prasme. Taip yra būtent tuo atveju, kai ginčijamo sprendimo dalyku

esanti pagalba reikšmingai paveikė ieškovo padėtį rinkoje (žr. šiuo klausimu 1986 m. sausio 28 d. Sprendimo *Cofaz ir kt. prieš Komisiją*, 169/84, Rink. p. 391, 22–25 punktus ir nurodytos nutarties *Sveriges Betodlares ir Henrikson prieš Komisiją* 45 punktą).

- 38 Atsižvelgiant į šiuos teisinius argumentus, reikia išnagrinėti teisinius pagrindus, kuriais remiasi Komisija, pagrįsdama savo apeliacinį skundą.
- 39 Pirmiausiai nagrinėtini ketvirtas ir penktas apeliacinio skundo pagrindai.

Dėl ketvirto apeliacinio skundo pagrindo

Šalių argumentai

- 40 Ketvirtu apeliacinio skundo pagrindu Komisija tvirtina, kad manydamas, jog savo ieškiniu ARE siekė apsaugoti iš EB 88 straipsnio 2 dalies kildinamas savo procesines teises, Pirmosios instancijos teismas pridėjo naują teisinį pagrindą, susijusį su esminio procedūrinio reikalavimo pažeidimu. Be to, Komisija visiškai neturėjo galimybės pasinaudoti savo gynybos teise šiuo klausimu.
- 41 ARE atsikerta, kad laikydamas, jog jos ieškinys yra nukreiptas prieš tai, kad nebuvo pradėta formali tyrimo procedūra, Pirmosios instancijos teismas laikėsi proceso ekonomiško principo. Iš tikrųjų jis Komisijos naudai apribojo pirminio šios asociacijos ieškinio dalyką. Asociacija taip pat teigia, kad visas jos argumentavimas, susijęs su ginčijamo Komisijos sprendimo materialiniu neteisėtumu, rodo, kad,

pripažįstant nagrinėjamą pagalbą suderinama su bendrąja rinka, egzistuoja „rimtų sunkumų“. Bet kuriuo atveju Bendrijos teismas savo iniciatyva gali nagrinėti tos asociacijos procesinių teisių pažeidimo klausimą dėl to, kad nebuvo pradėta EB 88 straipsnio 2 dalyje nurodyta formali tyrimo procedūra. Todėl Komisijos argumentas, kad iš jos buvo atimta galimybė gintis nuo ieškinio pagrindo, pagrįsto tuo, kad nebuvo pradėta formali tyrimo procedūra, yra netinkamas. Galiausiai Komisija visiškai nesutiko su tuo, kad ARE nariai yra pagalbos gavėjų konkurentai ir tuo pačiu kad jie turi formalia tyrimo procedūra suinteresuotųjų šalių statusą, kai šis statusas yra lemiamas vertinant individualaus poveikio sąlygą.

Teisingumo Teismo vertinimas

42 Iš ginčijamo sprendimo 3, 6, 8, 9, 66 ir 68 punktų išplaukia, kad:

— 1999 m. sausio 20 d. sprendimu, kuris buvo priimtas po tyrimo procedūros pagal EB 88 straipsnio 2 dalį, Komisija pripažino, kad EALG numatyta žemės įsigijimo programa nesuderinama su bendrąja rinka, kadangi pagal ją teikiama pagalba susieta su gyvenamosios vietos 1990 m. spalio 3 d. sąlyga ir viršija maksimalų pagalbos žemės ūkio paskirties žemei įsigyti intensyvumą, kadangi vietovėse, kurios nėra mažiau palankios ūkininkauti Reglamento Nr. 950/97 prasme, jis yra 35 %. Ypač dėl Kompensacijų įstatyme numatytos gyvenamosios vietos 1990 m. spalio 3 d. sąlygos Komisija būtent konstatavo, kad:

— įstatymas sudaro palankesnes sąlygas naujųjų žemių fiziniams ir juridiniams asmenims, palyginti su tais, kurie neturi būstinės ar negyvena Vokietijoje, ir todėl pažeidžia EB 43–48 straipsniuose įtvirtintą diskriminacijos draudimą,

- nors visi Bendrijos piliečiai *de jure* galėjo įrodyti, kad jų pagrindinė gyvenamoji vieta 1990 m. spalio 3 d. buvo buvusios Vokietijos Demokratinės Respublikos teritorijoje, šią sąlygą *de facto* atitiko beveik vien Vokietijos piliečiai, kurių ankstesnė gyvenamoji vieta buvo būtent naujosiose Vokietijos žemėse,

- nenustačius referencinės datos, t. y. 1990 m. spalio 3 d., įstatymų leidėjo nustatyto tikslo, t. y. Rytų vokiečių dalyvavimo žemės įsigijimo programoje, įgyvendinimui, net jeigu yra pripažįstamas šio tikslo teisėtumas, grėsmė praktiškai nebūtų iškilusi,

- po to, kai buvo priimtas šis 1999 m. sausio 20 d. sprendimas, Vokietijos įstatymų leidėjas parengė Nuosavybės teisių atkūrimo įstatymą papildančio įstatymo projektą, iš kurio, be kita ko, išplaukia, kad gyvenamosios vietos 1990 m. spalio 3 d. reikalavimas panaikinamas ir kad nustatytas maksimalus 35 % paramos dydis (žemės pirkimo kaina buvo nustatyta iš realios vertės atėmus 35 %). Pagrindinis žemės įsigijimo mažesne kaina reikalavimas nuo šiol būtų ilgalaikės nuomos sutarties turėjimas, o tai buvo numatyta dar kai kuriose EALG įtvirtintose sąlygose,

- apie šį naują įstatymo projektą buvo pranešta Komisijai, kuri ginčijamam sprendimui jam pritarė, nepradėdama EB 88 straipsnio 2 dalyje numatytos formalios tyrimo procedūros,

- ARE aktyviai dalyvavo formalioje tyrimo procedūroje, kurią užbaigus buvo priimtas 1990 m. sausio 20 d. sprendimas, ir su jo įgyvendinimu susijusiose neformaliose diskusijose, ir tai darė aktyviai ir kompleksiskai bei remdamasi

moksliniais vertinimais. Komisija pati pripažino, kad ARE darė įtaką sprendimo priėmimo procesui ir kad ji buvo naudingas informacijos šaltinis,

— ginčijamas Komisijos sprendimas susijęs su 1999 m. sausio 20 d. Sprendimo įgyvendinimu.

- 43 Taigi neginčijama, kad ARE galėjo pateikti ir pateikė pastabas formalioje tyrimo procedūroje, kurią užbaigus buvo priimtas 1999 m. sausio 20 d. sprendimas, ir kad ši asociacija galėjo tvirtinti, jog EALG įtvirtinta pagalbos sistema yra nesuderinama su bendrąja rinka būtent dėl to, kad pagalbos teikimui taikomos sąlygos, galinčios pažeisti diskriminacijos dėl pilietybės draudimą. Taip pat neginčijama, kad šiuo sprendimu Komisija pripažino EALG numatytą žemės įsigijimo programą nesuderinama su bendrąja rinka ypač dėl to, kad pagal ją suteikta pagalba susieta su gyvenamosios vietos 1990 m. spalio 3 d. sąlyga, kadangi ši sąlyga gali pažeisti diskriminacijos dėl pilietybės draudimą, ir kad po šio sprendimo priėmimo ginčijamu Komisijos sprendimu, susijusiu su 1999 m. sausio 20 d. Sprendimo įgyvendinimu, buvo pritarta Vokietijos įstatymų leidėjo projektui, be kita ko, panaikinančiam gyvenamosios vietos 1990 m. spalio 3 d. reikalavimą.

- 44 Tokiomis aplinkybėmis visiškai nepagrįstos yra ginčijamo Pirmosios instancijos teismo sprendimo 47 ir 49 punktuose pateiktos išvados, kad net ir nesant teisinio pagrindo, aiškiai pagrįsto tuo, kad Komisija pažeidė pareigą pradėti EB 88 straipsnio 2 dalyje numatytą procedūrą, ieškinys, atsižvelgiant į jį pagrindžiant nurodytus panaikinimo pagrindus, turi būti aiškinamas kaip kaltinantis Komisiją, jog ši,

nepaisydama rimtų sunkumų vertinant šios pagalbos suderinamumą su bendrąja rinka, nepradėjo EB 88 straipsnio 2 dalyje numatytos formalios tyrimo procedūros, ir galiausiai kaip siekiantis užtikrinti šia dalimi suteiktas procesines teises.

45 Iš tiesų tokia ieškinio reinterpretacija, kai perkvalifikuojamas ieškinio objektas, negali būti atliekama remiantis vien ginčijamo teismo sprendimo 47 punkte nurodytu argumentu, kad pagrindžiant ieškinį pateiktais panaikinimo pagrindais, ypač pagrįstais bet kokios diskriminacijos dėl pilietybės draudimu, iš tiesų buvo siekiama, kad būtų konstatuotas rimtų sunkumų, kylančių dėl šios pagalbos jų suderinamumo su bendrąja rinka atžvilgiu, buvimas, t. y. sunkumų, kurie įpareigoję Komisiją pradėti formalią procedūrą.

46 Taigi Pirmosios instancijos teismas visai nepagrindžia ARE nurodytų teisinių pagrindų aiškinimo, kuriuo remdamasis ieškinio objektą jis apibrėžė būtent taip.

47 Tačiau toks šių teisinių pagrindų aiškinimo pagrindimo pateikimas buvo juo labiau būtinas, kadangi, kaip tai padarė Pirmosios instancijos teismas ginčijamo sprendimo 39 punkte, ARE savo ieškinyje tvirtino esanti asmeniškai suinteresuota ginčijamo Komisijos sprendimo panaikinimu, nes, nuosekliai taikant nediskriminavimo dėl pilietybės principą, reikėtų perskirstyti žemę, o šios asociacijos nariai turėtų geresnes galimybes jos gauti, kas leidžia manyti, kad teisinis pagrindas dėl bet kokios pilietybe pagrįstos diskriminacijos draudimo pažeidimo yra susijęs su ginčijamo Komisijos sprendimo esme, o ne su aplinkybe, kad nebuvo pradėta EB 88 straipsnio 2 dalyje numatyta formali tyrimo procedūra.

- 48 Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, taip pat reikia konstatuoti, kad Komisijai šioje byloje nebuvo sudaryta galimybė atsakyti į teisinį pagrindą, susijusį su ARE procesinių teisių pažeidimu.
- 49 Tai reiškia, kad Pirmosios instancijos teismas padarė neteisingą išvadą, jog ARE netiesiogiai pateikė teisinį pagrindą, pagrįstą tuo, kad Komisija pažeidė pareigą pradėti EB 88 straipsnio 2 dalyje numatytą formalią tyrimo procedūrą.
- 50 Taigi ketvirtam apeliacinio skundo pagrindui, kuriuo, pagrįsdama savo apeliacinį skundą, remiasi Komisija, turi būti pritarta.

Dėl penkto apeliacinio skundo pagrindo

Šalių argumentai

- 51 Kai dėl ginčijamo teismo sprendimo 65–69 punktų, kuriuose Pirmosios instancijos teismas daro išvadą, kad ginčijamas Komisijos sprendimas yra konkrečiai susijęs su ARE dėl to, kad jis turėjo įtakos jos kaip derybininkės pozicijai, Komisija pirmiausiai teigia, kad Pirmosios instancijos teismas padarė akivaizdžią fakto klaidą, kadangi ši asociacija niekuomet nesirėmė šiuo argumentu, ir teisės klaidą, kadangi Pirmosios instancijos teismas neturi kompetencijos priskirti ieškovui teisinių argumentų, kurių pastarasis pats nėra pateikęs. Be to, Komisija ginčija Pirmosios instancijos teismo teiginį, kad aplinkybė, jog ARE dalyvavo administracinėje procedūroje, kuriai pasibaigus buvo priimtas ginčijamas Komisijos sprendimas, lėmė tai, kad ši

asociacija tapo derybininke, esančia asmeniškai suinteresuota ieškiniu pareiškimu. Galiausiai, atsižvelgiant į tai, kad 1999 m. sausio 20 d. sprendimas neprieštaravo ARE interesams, Pirmosios instancijos teismas padarė fakto ir teisės klaidą.

- 52 ARE pažymi, kad Pirmosios instancijos teismui pateiktame ieškinyje ji nurodė turinti pirminę, o ne išvestinę teisę pareikšti ieškinį dėl to, kad jos nariai turi tokią teisę, dėl jos turimos savarankiškos suinteresuotosios šalies, esančios profesine organizacija, pozicijos formalioje tyrimo procedūroje, kurios Komisija nepradėjo. Asociacija taip pat tvirtina, kad Pirmosios instancijos teismas protingai aiškino teismų praktikos sąvoką „derybininkas“, nes laikė jos aktyvų dalyvavimą prieš 1999 m. sausio 20 d. Sprendimo priėmimą vykusioje formalioje tyrimo procedūroje atitinkančiu šios sąvokos turinį.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 53 Ginčijamo teismo sprendimo 40 punkte nurodyta, jog ARE „priduria, kad netgi tuomet, jei Pirmosios instancijos teismas manytų, jog ji nėra įmonių arba ūkio subjektų asociacija, ginčijamas Komisijos sprendimas turėtų būti laikomas konkrečiai su ja susijusiu dėl jos kaip derybininkės su Komisija pozicijos ir dėl jos dalyvavimo procedūroje“.
- 54 Tačiau, Komisijos manymu, ARE niekuomet nesirėmė savo kaip derybininkės statusu siekdama būti pripažinta galinčia pateikti ieškinį dėl ginčijamo Komisijos sprendimo. Be to, ši asociacija aiškiai neginčija Komisijos argumentų šiuo klausimu.

- 55 Bet kuriuo atveju svarbu pažymėti, kad Pirmosios instancijos teismo nurodytų faktų, dėl kurių ARE reikėtų laikyti asmeniu, su kuriuo ginčijamas Komisijos sprendimas yra konkrečiai susijęs, kadangi jis turėjo įtakos jos kaip derybininkės pozicijai, negali pakakti tokiam statusui įrodyti.
- 56 Šiuo atžvilgiu konstatuotina, kad tai, jog ARE aktyviai dalyvavo formalioje tyrimo procedūroje, kurią užbaigus buvo priimtas 1999 m. sausio 20 d. sprendimas, ir su jo įgyvendinimu susijusiose neformaliose diskusijose, ir tai darė aktyviai ir kompleksiskai bei remdamasi moksliniais vertinimais, ir aplinkybė, kad ji šios procedūros metu atliko svarbų partnerio vaidmenį, kad ginčijamas Komisijos sprendimas yra tiesiogiai susijęs su 1999 m. sausio 20 d. sprendimu ir kad Komisija pati pripažino, jog ši asociacija darė įtaką sprendimo priėmimo procesui bei kad ji buvo naudingas informacijos šaltinis, neleidžia šios asociacijos laikyti derybininke kaip *Landbouwschap* atveju byloje, kurioje buvo priimtas nurodytas sprendimas *Van der Kooy ir kt. prieš Komisiją* ir kaip *Comité international de la rayonne et des fibres synthétiques* (CIRFS) atveju byloje, kurioje buvo priimtas nurodytas sprendimas *CIRFS ir kt. prieš Komisiją*.
- 57 Iš tikrųjų *Landbouwschap*, atstovaudama sodininkus, vedė derybas su *NV Nederlandse Gasunie de Groningen* (Nyderlandai) dėl dujų tarifų ir buvo viena iš šių tarifus, kurie atitinkamu Komisijos sprendimu, dėl kurio *Landbouwschap* kartu su kitais asmenimis pareiškė ieškinį, buvo pripažinti su bendrąja rinka nesuderinama pagalba, nustatantį susitarimą pasirašiusiųjų šalių. Kai dėl CIRFS – asociacijos, jungiančios pagrindinius pasaulio sintetinio pluošto gamintojus – ji buvo Komisijos partneris ir derėjosi su ja dėl „tvarkos“ įvedimo teikiant pagalbą sintetinio pluošto sektoriuje, kurią taikydama Komisija priėmė vėliau CIRFS apskųstą sprendimą, kuriame nurodė, kad apie tam tikrą valstybės narės atitinkamai bendrovei suteiktą pagalbą neturėjo būti iš anksto pranešta.

58 Tačiau ARE vaidmuo formalioje tyrimo procedūroje, kurią užbaigus buvo priimtas 1999 m. sausio 20 d. sprendimas, neviršijantis naudojimosi procesinėmis teisėmis, suinteresuotiesiems asmenims pripažintomis EB 88 straipsnio 2 dalyje, ribų, negali būti prilygintas *Landbouwschap* arba CIREFS vaidmeniui šio sprendimo 56 punkte nurodytose bylose, kurio pakanka, kad asociacija kaip tokia turėtų teisę užginčyti taikant EB 88 straipsnio 2 arba 3 dalis priimtą Komisijos sprendimą, skirtą kitam subjektui nei ši asociacija.

59 Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, darytina išvada, kad nusprendamas, jog ginčijamas Komisijos sprendimas yra konkrečiai susijęs su ARE dėl to, kad ji yra asmeniškai suinteresuota ieškinio pareiškimu, nes šis sprendimas turėjo įtakos jos kaip derybininkės pozicijai, Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą.

60 Todėl penktas apeliacinio skundo pagrindas turi būti tenkinamas.

61 Kadangi buvo pritarta ketvirtam ir penktam apeliacinio skundo pagrindams, darytina išvada, kad ARE pareikštas ieškinys dėl ginčijamo Komisijos sprendimo neatitinka priimtumo, kuris priklauso nuo to, ar tas sprendimas yra konkrečiai susijęs su šia asociacija, sąlygos arba bent jau nebuvo įrodyta, jog atitinka, ir todėl ginčijamas teismo sprendimas turi būti panaikintas.

62 Iš to išplaukia, kad nebereikia nagrinėti kitų penkių apeliacinio skundo pagrindų.

Dėl ieškinio priimtino

- 63 Remiantis Teisingumo Teismo statuto 61 straipsnio pirmosios pastraipos antru sakiniu, Teisingumo Teismas, panaikinęs Pirmosios instancijos teismo sprendimą, gali pats paskelbti galutinį sprendimą, jei toje bylos stadijoje tai galima daryti.
- 64 Taip yra nagrinėjamu atveju.
- 65 Iš tikrųjų akivaizdu, kad ARE aiškiai neprašė panaikinti ginčijamo Komisijos sprendimo dėl to, kad Komisija pažeidė pareigą pradėti EB 88 straipsnio 2 dalyje numatytą formalią tyrimo procedūrą arba kad buvo pažeistos šioje nuostatoje įtvirtintos procesinės garantijos. Taip pat akivaizdu, kad ši asociacija nė vienoje proceso Pirmosios instancijos teisme stadijoje visiškai nekėlė tokios procedūros pradėjimo klausimo ir nesirėmė su tuo susijusia teismų praktika.
- 66 Be to, svarbu pažymėti, kad pati ARE atsiliepime į apeliacinį skundą pripažino, kad Pirmosios instancijos teismas apribojo jos pirminio ieškinio objektą, kad būtų ištaisyta jos padaryta teisės klaida, susijusi su teisingu procesiniu ginčijamo Komisijos sprendimo kvalifikavimu. Iš tikrųjų asociacija pirmiausiai ginčijo šį sprendimą, laikydama jį prieš tai vykdytą formalią tyrimo procedūrą užbaigiančiu patvirtinančiu sprendimu, galutinai leidžiančiu taikyti pakeistą pagalbos sistemą. Ji pripažįsta, kad Pirmosios instancijos teismas pagrįstai laikė ginčijamą Komisijos sprendimą užbaigiančiu pirminį EB 88 straipsnio 3 dalyje numatytos tikrinimo procedūros tyrimą. Todėl tai, kad Pirmosios instancijos teismas šios asociacijos ieškinį laikė nukreiptu prieš tai, kad nebuvo pradėta formali tyrimo procedūra, atitiko proceso ekonomiškumo principą.

- 67 Esant tokioms aplinkybėms tenka pripažinti, kad Pirmosios instancijos teisme pareikštu ieškiniu dėl ginčijamo Komisijos sprendimo panaikinimo ARE nesiekė užginčyti to, kad nebuvo pradėta EB 88 straipsnio 2 dalyje numatyta formali tyrimo procedūra, ir užsitikrinti šioje nuostatoje įtvirtintų procesinių teisių apsaugą.
- 68 Iš tiesų savo ieškiniu ARE siekė ginčijamo Komisijos sprendimo panaikinimo iš esmės.
- 69 Todėl vien tik tos aplinkybės, kad ARE gali būti laikoma suinteresuotuoju asmeniu EB 88 straipsnio 2 dalies prasme, negali pakakti tam, kad ieškinys būtų pripažintas priimtiniu. Ji turi įrodyti turinti ypatingą statusą nurodyto sprendimo *Plaumann prieš Komisiją* prasme.
- 70 Šiuo atveju ARE – asociacija, įsteigta ginti kolektyvinius vienos asmenų kategorijos interesus, gali būti laikoma konkrečiai susijusia nurodyto sprendimo *Plaumann prieš Komisiją* prasme tik tiek, kiek ginčijamo sprendimo dalyku esanti pagalbos sistema reikšmingai paveikė jos narių padėtį rinkoje (žr. šiuo klausimu nurodyto Sprendimo *Cofaz ir kt. prieš Komisiją*, 169/84, Rink. p. 391, 22–25 punktus ir nurodytos nutarties *Sveriges Betodlares Centralförening ir Henrikson prieš Komisiją* 45 punktą).
- 71 Tačiau šiuo atveju taip nėra.

- 72 Iš tiesų, net jei, kaip išplaukia ir iš ginčijamo teismo sprendimo 54 ir 60 punktų, kai kurie ARE nariai yra ūkio subjektai, kurie gali būti laikomi tiesioginiais Kompensacijų įstatymu nustatytos pagalbos gavėjų konkurentais, ir todėl ginčijamas sprendimas neišvengiamai paveiktų jų padėtį rinkoje, tai nereiškia, kad šios pagalbos suteikimas galėtų reikšmingai paveikti jų konkurencinę padėtį, kai, kaip išplaukia ir iš ginčijamo teismo sprendimo 55 punkto, pripažįstama, kad visi Europos Sąjungos žemdirbiai gali būti laikomi asmenų, pasinaudojusių žemės įsigijimo programa, konkurentais.
- 73 Todėl ginčijamas Komisijos sprendimas negali būti laikomas konkrečiai susijusiu su ARE.
- 74 Taigi Komisijos Pirmosios instancijos teisme pateiktam prieštaravimui dėl ARE pareikšto ieškinio priimtinumą turi būti pritarta, todėl ieškinys turi būti atmetas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 75 Procedūros reglamento 122 straipsnio pirmoji pastraipa nustato, kad jeigu apeliacinis skundas yra nepagrįstas arba jeigu jis yra pagrįstas, ir pats Teisingumo Teismas priima galutinį sprendimą byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą sprendžia Teisingumo Teismas. Pagal Procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalį, taikomą apeliacinėse bylose pagal Procedūros reglamento 118 straipsnį, pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jei laimėjusi šalis to prašė. Kadangi Komisija prašė priteisti bylinėjimosi išlaidas, o ARE pralaimėjo bylą, pastaroji turi padengti bylinėjimosi abiejose instancijose išlaidas.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

1. Panaikinti 2002 m. gruodžio 5 d. Europos Bendrijų Pirmosios instancijos teismo sprendimą *Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum prieš Komisiją* (T-114/00).
2. Atmesti kaip nepriimtina *Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum e.V.* Europos Bendrijų Pirmosios instancijos teisme pareikštą ieškinį dėl 1999 m. gruodžio 22 d. Komisijos sprendimo dėl pritarimo valstybės pagalbai pagal EB sutarties 87 ir 88 straipsnių (buvusiųjų 92 ir 93 straipsnių) nuostatas panaikinimo.
3. Priteisti iš *Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum e.V.* bylinėjimosi abiejose instancijose išlaidas.

Parašai.